

místa, neboť jsem se provinil tím, že mi jeden americký bohemista zaslal časopis. Nikdy jsem se nedozvěděl jaký — ponechala si jej ta jistá místa — ale zacistovali mi z lektorského posudku. Ke cti jistých míst nutno uvést, že si dávala lektorovat, než zabavila — pardon, než vyřadila z poštovní dopravy. V posudku se bez neshody shoubily pojmy jako sionismus, kosmopolitismus, trockismus a revizionismus, a já, oslněn tím vědeckým slovníkem, jsem usoudil, že mám před sebou marxisty. Jeden vše sepsival na stroj systémem dvou ukazováků, druhý mi přednesl expoé o trestnosti šíření idealistické propagandy, byl i jen soukromým čtením doma, a nakonec mi položil řečnickou otázku: zdali vím, proč u nás nikdy nemůže dojít k maďarským událostem (označoval je za kontrarevoluci, patrně to byl rohovník). Jsem zvyklý brát všechno vážně; nepochopil jsem proto, že to byla otázka pouze řečnická, a pečlivě jsem počal vyrábět odpověď, snaže se ze všech sil, aby byla pokud možno co nejmarxističtější. „U nás k maďarským událostem dojít nemůže,“ pravil jsem, „protože naše vláda se nedopouští oněch chyb, jakých se dopouštěli vládní činitelé v Maďarsku. Pečlivě analyzujíc společenské dění,“ pokračoval jsem úslužně, „vyvozuje z něho naše vláda vědecky marxistické závěry.“ Vtom však ropolnicko-marxista tvrdě přerušil můj, zřejmě spíše idealistický než marxistický rozklad. „Omyl!“ zvolal s pádností rozené autority. „Žádný takový! U nás kontrarevoluce nebude, ponechávám ty to držíme pevně v ruce!“

To byl začátek konce mé domněnky, že rozumím marxismu. Podle mého marxisty-rohovníka marxismus „obstojí“, jestliže se „to“ drží „pevně v ruce“.

Přiznám se, že když pominulo užaslé oslnění touto osvícenou lekcí, zapomněl jsem na ni a vrátil jsem se k názoru, že marxismus po vítězně provedené revoluci obstojí tehdy, jestliže vůbec žádné „to“ nevznikne, protože strana, organizace, s níž se mně, apolnickému nekomunistovi buržoazního původu asociovala vždy jistá výhrůžnost, bude se postupně víc a víc proměňovat v dílnu nejlepších mozků, ve vědeckého organizátora duchovní i hmotné prosperity a ukázněné svobody, nikoli oněch shromáždění, kde ze slov řečníků o „šťastném životě“ zaznívá ponurá radostnost domucovacího optimismu. Poslední doba mi však připomněla interpretaci slovesa „obstát“, jak mi ji naznačil rohovník. Problém nabyl na naléhavosti: obstojí moje nebo jeho interpretace slovesa „obstát“ tváří v tvář současné mezinárodní politické realitě?

Tady bych ovšem měl definovat pojem „současná mezinárodní politická realita“. Ale jedna čtenářka Plamene odřekla nedávno předplatné kvůli tomu, že jakási moje povídka obsahovala příliš mnoho slov, jaká se v lepší společnosti neříkala před dámmi. ▲ já bych nechtěl, pokusem o zmíněnou definici, způsobit zvýšenou remitendu Literárek.

LL. č. 24, 8. srpna 1968

Tento článek věnuji všem, kteří se mne stovky kilometrů daleko od Prahy ptají, co že si mají myslet o „dělnících ČKD“, od nichž přý pocházejí často protichůdné rezoluce a názory. Lidé mladší zas nechápu, proč zrovna ČKD a jeho dělníci nesmějí u žádného prohlášení, rezoluce, petice chybět. Protože jsem v ČKD Sokolovo (nyní lokomotivka) několik roků pracoval, snažím se co nejobjektivněji své tazatele informovat. Znamená to vlastně vysvětlovat vznik a trvání mýtu dělníků ČKD. Ale jde to; i když mýtus ČKD je stejně neracionální záležitost jako každý mýtus jiný, jeho vznik a trvání byly zcela racionálně živeny. Kořeny sahají možná ještě před válku, jistě do období let 1945 až 1948, snadno však lze dokázat, že podstatným pro jeho vznik je Únor 1948. To proto, že dílčí akt Února, tj. vystoupení lidových milic z ČKD na Staroměstském náměstí v Praze, byl neúnosně zveličen, snad proto, aby se o to méně mohlo psát o jiných činech na poli vnitřní a zahraniční politiky: veřejných i kabinetních akcích, politikacích i vměšování, demagogii i víře uhliřské atd., atd. Také dodnes žádná objektivní historická studie o Únoru neexistuje, jenom hrst impresionistických subjektivních dojmů pamětníků, využívaných v politických brožurách. Bylo by už tedy na čase, aby historikové začali buď uveřejňovat, co mají o Únoru v šuplíku, a nemají-li zatím nic, at' urychleně začnou sbírat potřebný materiál. Začnou-li s tím, jistě přijdou i za milicionáři z roku 1948 do dílen ČKD. Doufám, že nebudou zklamáni tím, že jich tam nenajdou mnoho. Já sám jsem objevil ve dvou střediscích (každé mělo na stopadesát zaměstnanců) jen jednoho. Dělal ještě pořad, dvanáct roků po Únoru, na své fréze, ale po zavedení nové soustavy dělnických mezd (r. 1959) už si tolik nevydělával, a možná ho mrzelo, že neudělal kariéru. Inu, byla to jistě těžká volba — mezi třemi tisíci, které na fréze vydělával (v době, kdy zemědělství dělníci dostávali 2,06 Kčs na hodinu) a mezi nejistým „polepšením si“ v nějaké vyšší funkci.

Otevřeně tedy říkám, že sám jsem moc reprezentativní vzorek starého osazenstva ČKD z roku 1948 v Sokolovu nenašel. Je pravda, že tam v Únoru 1948 neangažovaní dělníci na strojích zůstali, pokud (jako mnozí) z ČKD neutekli. Což ovšem nebylo jednoduché. Nejschůdnější cestou bylo simulování nebo absence. ČKD jako stát ve státě totiž nerada někomu pouštěla. Souviselo to nějak s nutností udržovat zdání, že dělníci v ČKD jsou tak spokojeni, že je nenapadne odejít? Na místa těch „angažovaných“ přišli lidé z akce 77 000 úředníků do výroby, bývalí živnostníci, mnohdy zatížení dodatečně vymáhanými daněmi, a pak různí advokáti, redaktori, magistři... pro

některé z nich bylo ČKD přijatelnější možností než kriminál srouhudů Bacílka, Baráka či Štrougala. Mýtus o vládě dělnické třídy v Československu, jehož bylo ČKD ztělesněním, musel však být živěn. Bylo snadné např. finančním zvýhodněním získávat si náklonnost některých bývalých konduktérů, holičů, cestáků atd., působilých ve funkcích na dílnách, nebo korumpovat bývalé původní dělníky, usednuvši na roky ve významných funkcích v závodě. Připomínám v této souvislosti korupční aféru a odsouzení poloviny členů ZV ROH v Českomoravské v roce 1964 k vysokým trestům odnětí svobody. Připomínám, že aféru se nepodařilo včas utulat. Rozhodně tedy bylo snadnější získat zmíněné než všechny dělníky ČKD, vůbec už nemluvě o všech dělnících a hlavně nešťastných dělnících republiky. Těm naopak bylo nutno vsugerovat, že jejich nářky jsou neoprávněné, když jejich předvoj, dělníci ČKD (ukázal jsem, kdo je reprezentoval) stojí za režimem.

Je dnes už všechno v ČKD lokomotivce v pořádku? Znamená vítězství dělníků to, že 29. června t.r. delegáti obvodní konference KSČ Prahy 9 nadšeně jásali, když zvolili za delegáta krajské konference a za kandidáta voleb do ÚV Alexandra Dubčeka a ne Antonína Kapka, jak by se dalo předpokládat v obvodě, kde je Kapek ředitelem největších závodů? Nemyslím, že jde o větší než dílčí vítězství. Za prvé vím, že dělníci postavení před dilema Dubček nebo Kapek by Dubčeka považovali za samozřejmého, takže by nijak nemuseli ostantativně jásat, takže jásání bylo podezřelé. Za druhé jsem se ptal, kdo tam ze starých známých bývalých stoupenců Novotného režimu byl. A zjistil jsem, že brigádýr Brigády socialistické práce Patrice Lumumby, který vždy raději schůzoval, než se svou partou dělal, donedávna důležitě dával (nebo odmítal dát) razítka mladým prosebníkům na přihlášky na vysoké školy, který se v r. 1964 zasadil o to, aby vyškrtili ze strany mladého Vavrouška, který si dovolil jej kritizovat. . . . ten člověk je prý tak na čele obrodného procesu v dílně! Tento člověk také byl delegován na uvedenou obvodní konferenci! Právě tak jako mnozí jiní, kteří sice na různých shromážděních mluvili jménem nás dělníků, ale měli s námi společnou jen průkazku, opravňující ke vstupu do závodu.

Já ovšem nekritizuji jen fakt, že takoví lidé mluvili a mnohdy, jak vidět, ještě mluví za dělníky ČKD. Odmítám ještě nebezpečnější možnost, která nás dělníky může potkat: že totiž dál bude trvat zmíněný mýtus dělníků ČKD jako na čase nezávislý jev, že se dál budou ucházet funkcionáři i novináři hlavně o miněné pocházející z ČKD. To by totiž znamenalo, že dosud nepochopili, že spokojenost a podpora československé dělnické třídy se nedá simulovat žádným ztělesňováním dělníků jedním závodem nebo podnikem, třebaš velkým jako ČKD. Spokojenost a podporu dělníků ČSSR mělo by být možno vyčíst ne z prohlá-

šení „dělníků ČKD“, ale z tváří milionů. To znamená, i těch směnujících matek malých dětí, i pod psa placených domácích pracovnic a pracovníků, tiskařských dělníků i zklamávaných zlepšovatelů atd., atd., pracujících po celé republice, mimo jiné i v ČKD.

Nevim totiž, milí novináři, jak byste se tvářili, kdyby vaše názory a pocity měli ztělesňovat — např. redaktori Rudého práva, neřkuli Oldřich Švestka!

LL č. 24, 8. srpna 1968

Z druhé semilské strany

Vážení soudruzí!

Považuji za nutné vyjádřit se k mému případu, o němž jste se zmínili v 21. čísle LL. Jsem nařčen z fyzického napadení a zranění pana Karla Hádky ze Semil dne 30. června 1968 o Podkrkonošských slavnostech v Semilech. Rád bych Vás ve stručnosti a seriózně informoval o průběhu publikovaného incidentu.

Hned na začátku došlo k nedorozumění. V ranních hodinách po skončení provozu vináry přišel prý za panem Hádkem muž, který se ho podle mých informací dotázal, proč mě fotografoval při pití ve službě. Dověděl jsem se o tom z hovorů, které kolovaly mezi zbylými hosty asi v tomto smyslu: „Hádek fotografoval esenbáka, jak je ožralej.“ Samozřejmě jsem pana Hádku okamžitě vyhledal a požádal jsem ho o rozhovor. Předem podotýkám, že proti fotografování kohokoli, tedy i mě osoby panem Hádkem, jsem neměl žádných námitek. Je to jeho povolání. Dotkla se mě však nemile ta skutečnost, že jsem jednak podle tvrzení pana Hádky byl v podnapilém stavu, a dále i ta skutečnost, že pan Hádek — jak se sám vyjádřil — přišel fotografovat výhradně mě. Proto jsem tedy požádal, aby byl tak laskav a v klidu mi vysvětlil, co tímto počináním sleduje. Vyšli jsme ze dvora vináry a zcela slušným způsobem jsem s ním hovořil.

„Človče, co má za cenu takové jednání,“ řekl jsem a přitom jsem mu položil ruku na rameno. Vtom přišli jeho přátelé, patrně zvědaví, co se děje. Pan Hádek na moje další požadání o ryze soukromý rozhovor řekl: „Nemám před nimi co tajit.“ Ve stejném okamžiku spustil pan Hádek pokřik a poplach, proč do něho strkám. Má ruka byla stále na jeho rameni a jeho reakce mě samotného překvapila. Tím vznikla napjatá situace mezi mnou a blízcími se kamarády. Se slovy „... že se nestydíte...“ jsem pana Hádku docela obyčejně a bez jakéhokoliv násilí poklepal lehce pod bradu a chtěl jsem odejít. Jenomže jeho přátelé mě obklopili a uchopili za ruce. V tomto okamžiku mělo údajně dojít k použití fyzického násilí na osobě pana Hádky, který se mě pokoušel vyfotografovat a zesměšnit.